

Supporting mobile migrant labour - the role of trade union movement

(Suportul necesar forței de muncă mobile a imigranților - rolul mișcării sindicale)

Rezumat I.M.U Policy 7 2023-02

Întocmit pentru Fundația Hans Böckler de către Jan Cremers, Tilburgh Law School

În studiul „*Supporting mobile migrant labour – the role of the trade union movement*” (*Suportul necesar forței de muncă mobile a imigranților - rolul mișcării sindicale*) se discută despre posibilitățile avute de organizațiile sindicale de a-și îndeplini rolul asumat sau atribuit pentru sprijinirea eficientă a liberei circulații a lucrătorilor și migrația forței de muncă în UE. Lucrarea își aduce o contribuție importantă la discursul public asupra modului în care activitățile sindicale ar putea să apere mai bine interesele forței de muncă mobile, cu scopul de a asigura mobilitatea lucrătorilor într-un cadru legal transparent.

Studiul începe cu o prezentare a drepturilor avute de părți în raporturile de muncă, drepturi stabilite în convențiile și regulamentele internaționale și europene existente la ora actuală. Relațiile de muncă reprezintă punctul de referință central în efortul de a determina caracterul și dimensiunile drepturilor și obligațiilor unui angajator față de angajații săi. Ele reprezintă în același timp și bazele unei libertăți de mișcare a lucrătorilor bazate pe acte normative clare. Anumite standarde de muncă existente la nivel internațional, național și european sunt formulate făcând abstracție de regimul juridic al angajatului, fiind de aceea relevante pentru lucrătorii mobili. Sigur că angajații nu se bazează întotdeauna pe standardele generale existente, ca să nu mai vorbim de posibilitatea de a-și reclama drepturile în justiție. Cu toate acestea, standardele respective pot servi ca instrument (juridic) în acordarea suportului necesar lucrătorilor în cazul în care sindicatele reclamă încălcarea unor prevederi legale, sau acționează angajatorul în justiție în numele și în sprijinul lucrătorilor mobili sau al familiilor acestora.

Partea a doua a lucrării conține o prezentare generală a elementelor aquis-ului comunitar relevante în contextul de față. Astfel, studiul tematizează în special rolul și posibilitățile de acțiune avute de sindicate în domeniul libertăților legale de mișcare ale lucrătorilor. Activitățile sindicale în acest context ar putea fi o contribuție esențială la implementarea nu în ultimul rând a dimensiunilor sociale ale aquis-ului comunitar, fiindcă acestea afectează direct funcțiile (și succesul sau insuccesul) pieței comunitare și a libertăților de mișcare avute de cetățeni și lucrători.

În partea a treia a studiului se prezintă câteva cazuri practice de activități desfășurate de organizațiile sindicale în sprijinul forței de muncă mobile din spațiul comunitar, cu accent pe informare, consiliere și suport.

Ultima parte a lucrării conține anumite recomandări cu privire la modul în care ar putea fi structurate și finanțate sustenabil programele de consiliere și suport destinate lucrătorilor mobili.

În acest studiu s-au tras următoarele concluzii:

- Necesitatea unor acțiuni structurate și continue

Libertatea de mișcare și de prestare a serviciilor au contribuit la creșterea considerabilă a mobilității lucrătorilor din UE, numărul acestora fiind incomparabil cu orice altă perioadă anterioară (cu excepția numărului deportărilor din timpul războaielor). Cu toate că unele persoane își schimbă doar temporar domiciliul și locul de muncă, mobilitatea lucrătorilor a devenit un element structural al pieței naționale a

muncii din toate statele membre ale UE. Exemplele enumerate evidențiază importanța serviciilor de consiliere și suport acordate salariaților din diferite sectoare și ramuri economice (șantiere temporare sau mobile, munca sezonieră, transporturile transfrontaliere etc.) și necesitatea de a dezvolta metode de lucru specifice fiecărei situații în parte. S-a constatat și că numai prin dezvoltarea unor structuri tot mai stabile și prin practicarea continuă a serviciilor de consiliere și suport, acestea pot ajunge la un nivel calitativ superior.

- Dezvoltarea și susținerea unei rețele largi și diversificate de centre de suport

În practica serviciilor de consiliere și suport acordate lucrătorilor mobili este deseori dificil să facem diferența între activitățile destinate îmbunătățirii condițiilor de muncă și cele destinate îmbunătățirii condițiilor de trai și de locuit. Consilierea și suportul acordat lucrătorilor mobili - fie că lucrează ca personal detașat într-o altă țară sau că și-au găsit un loc de muncă acolo în baza libertăților de mișcare de care beneficiază - impun deseori aplicarea unui concept pluridimensional cu care să abordăm atât raporturile de muncă cât și condițiile de muncă și de viață ale lucrătorilor. Acesta este motivul pentru care este necesară dezvoltarea și stabilizarea unor rețele de centre de consiliere și suport, cu implicarea ONG-urilor și a altor organizații caritative. Este de reținut și faptul că o mare parte din lucrătorii mobili nu sunt membri de sindicat și că, mai ales din partea lucrătorilor sezonieri, nici nu ne putem aștepta ca aceștia să se afilieze la sindicatele dintr-o anumită țară.

- Finanțarea stabilă și posibilitatea de reacție „flexibilă”

Existența permanentă a unui segment de piață alcătuit numai din lucrători mobili care muncesc temporar în alte țări și problemele cu care se confruntă în această situație, fac necesară furnizarea unor servicii eficiente de consiliere și suport, mult mai cuprinzătoare decât cele oferite de sindicate propriilor membri. Pentru a putea dezvolta în acest context servicii de calitate se impune un sistem de finanțare pe termen lung, independent de proiectele curente și de resursele acestora necoordonate central. De asemenea, mai sunt necesare și structuri adaptabile la situația nou creată și care să poată reacționa flexibil, resp. să poată dezvolta campanii tematice.

- Perfecționarea conceptului transnațional

În majoritatea cazurilor analizate s-a evidențiat relevanța unor activități practice cu caracter transnațional. Acestea generează o încredere reciprocă între părți, ajută la conștientizarea dificultăților cu care partenerii se confruntă și permit formarea unei imagini de ansamblu asupra impactului migrației forței de muncă atât asupra țării de origine, cât și asupra celei de destinație. Acestea mai dau și posibilitatea de a înțelege mai bine diferențele existente între tradițiile și cultura relațiilor de muncă din diferite țări. Cooperarea transnațională în promovarea și apărarea drepturilor lucrătorilor mobili este calea prin care se va putea demonstra valoarea adăugată de libertatea de mișcare a forței de muncă.